

Bønder, som nu ere valgbara til Landsthinget. Hvad nu angaaer det, den ærede 3die Landsthingsmand for 5te Kreds (Wulff) har fremført med Hensyn til Handelen, er det jo ganske vist, at, som allerede bemærket, Handelens Væsen i allerhøieste Grad er Frihed, at der med Hensyn til Handelen i alle Stater og i alle Forhold har fundet større Frihed Sted end med Hensyn til Haandværk; uden Frihed kan ingen Handel bestaae. Den blotte Mulighed, at der skulde kunne etableres sig Kjøbmænd i en vis Afstand fra Kjøbstaden, er jo heller ikke givet først ved denne Lov, det har jo hidtil ad Bevillingssveien ikke blot kunnet stee, men er paa mangfoldige Steder endogsaa stæet. Jeg vil i Modsetning hertil henholde mig til, hvad der allerede af en anden æret Rigsdagsmand (Schou) er fremført, at der ved denne Lov er taget et overordentlig stort og klogt Hensyn til Kjøbstædernes, idet være sig nu virkelige eller indbildte, Interesser. Jeg tilstaaer oprigtig, der er i hele Lovudkastet intet Punkt, der har kostet mig saa megen Overvindelse at gaae ind paa, som dette, at i en stor Omkreds fra Kjøbstæderne — og Danmark er jo besaaet med Kjøbstæder — skal Friheden kun komme Befolkningen — og det bliver her altsaa den meest velhavende Deel af Befolkningen — i en meget usfuldstandig Grad tilgode. Bestemmelsen om dette Læbete, som den ærede Indenrigsminister har kaldt det, hvilket man ikke uvittig har omskrevet til Mavebelte, troer jeg kun kan finde sin Retfærdiggjørelse i Hensyn til bestaaende Forhold og dybt rodfæstede Vaner. Dette Hensyn troer jeg nu bør tages, men jeg troer heller ikke, der kan siges Andet, end at der er taget det yderste Hensyn til Kjøbstædernes Interesser. Det er jo ganske vist, at den daglige og uundgaaelige Henviisning til Kjøbstæderne er en overordentlig Byrde for Landbefolkningen, og Loven skal jo dog tage lige Hensyn til alle Statsborgere, skal ikke blot tænke paa den producerende og handlende, men ogsaa paa den consumerende Deel af Nationen, hvorhos det jo tillige maa erindres, at enhver Handlende og Producent tillige er Consument, og det i en væsentlig Grad. Jeg troer altsaa, at man ikke i denne Retning paa nogen Maade maa gaae videre, ligesom jeg paa den

anden Side troer, at man ogsaa godt kan forsvare i dette Punkt at give Loven sin Stemme.

**Nielsen:** Den sidste Taler berørte det Sogn, hvorfra jeg er, og jeg skal med Hensyn dertil sige, at jeg vil ønske, at Kjøbstadborgerne ville blive ligesaa tilfredse med dette Lovforslag, som Bernstorffs Bønder ere med det, han virkede for dem, og jeg vil ønske, at ikke alene Kjøbstæderne, men hele Landbostanden maa komme til at staae paa det samme Trin som det, hvorpaa Bernstorffs Bønder staae; jeg troer, at det vilde være til Gavn for hele Landet. Jeg har ikke troet at burde undlade at tage til Gjenmæle mod den sidste ærede Taler med Hensyn til, hvad han har anført om den Mand, som Gjentofte Sogns Bønder, og jeg tør vistnok sige hele den danske Bøndestand, skyldte saa Meget, og jeg skal derfor her fra denne Plads udtale Bøndestandens Erkjendelse af, hvad Bernstorff har gjort for den.

**Indenrigsministeren:** Jeg har ved denne Sags tidligere Behandlinger saa ofte og saa udsørligt udtalt mig saavel om de almindelige ledende Grundsetninger, som om de enkelte Bestemmelser, hvorved de skulle gennemføres, at jeg tør troe, at det ærede Landsthing ikke, idetmindste ikke paa dette Trin af Sagen, kan vente, at jeg skulde gaae ind paa en nærmere og udsørligere Udtalelse, og det saameget mindre som Sagen utvivlsom, efter de fra flere Sider stedfundne Udtalelser, vil blive Gjenstand for et Udvalgs Prøvelse, og som den under alle Omstændigheder vil blive Gjenstand for en omhyggelig og samvittighedsfuld Drøftelse af det ærede Thing. Kun Saa meget være det mig tilladt idag at udtale, at hvis jeg havde nogen Tvivl med Hensyn til Rigtigheden af de Hovedgrundsetninger, hvorpaa dette Lovforslag hviler, hvad jeg ikke har, og hvis jeg med Hensyn til Overbeviisning om Rigtigheden af disse trængte til nogen Støtte, hvad jeg i og for sig ikke gjør, vilde mine Tvivl yderligere være blevne fjernede, vilde en yderligere Støtte for min Overbeviisnings Rigtighed være bleven mig givet ved mange af de Udtalelser, der idag ved denne